

NADERE MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 27 september 1989

1. De vragen en opmerkingen in het nader voorlopig verslag beantwoord ik als volgt.

2. De leden van de C.D.A.-fractie hadden nog een aantal vragen naar aanleiding van het artikel van Mr. P. M. van der Zanden RA in TVVS 1989, nr. 6. In het voorgestelde artikel 396 lid 8 is de mogelijkheid geregeld dat de jaarrekening niet openbaar gemaakt behoeft te worden door nederlegging van een exemplaar bij het handelsregister. Er moet dan aan verschillende voorwaarden zijn voldaan. In de eerste plaats moet de rechtspersoon geen winst beogen. De openbare accountant dient te controleren of in het boekjaar niet buiten de doelomschrijving is getreden. Daarvan moet deel uitmaken het zich hebben onthouden van winstbeogende werkzaamheden. Dit impliceert niet dat de accountant als een waakhond het gehele boekjaar de gangen van de vennootschap en haar directie nagaat. Uiteraard dient de accountant zich te baseren op de gegevens die na afloop van het boekjaar over dat jaar beschikbaar zijn of behoren te zijn. In het algemeen is dat de administratie. Daarin behoort men te kunnen terugvinden wat het resultaat is geweest van de gedurende het boekjaar verrichte werkzaamheden. Overigens is de voorwaarde van artikel 396 lid 8 sub b opgenomen naar aanleiding van het advies van de Commissie Vennootschapsrecht over het wetsvoorstel. De aanvankelijk voorgestelde bepaling, waarin deze voorwaarde niet voorkwam, gaf onvoldoende houvast om in het handelsregister te kunnen nagaan of een rechtspersoon in strijd met de wet dan wel op grond van artikel 396 lid 8 niet publiceert en zou tot misbruik aanleiding kunnen geven. In de verklaring van de accountant moet daarom voorts opgenomen zijn dat het genoemde artikel wordt toegepast. Verder geldt het artikel alleen voor kleine rechtspersonen.

3. Bij nota van wijziging is een kleine verdere vereenvoudiging aangebracht in de artikelen 362 lid 7 en 391 lid 1 door te schrappen de mogelijkheid van bezwaar door een individuele aandeelhouder tegen de omschrijving van de posten van de jaarrekening en het jaarverslag in een andere taal dan de Nederlandse. In theorie zouden de posten van de in Nederland openbaar te maken jaarrekening inderdaad in het Japans kunnen worden gesteld, niettegenstaande bezwaar van een minderheidsaandeelhouder. Ik merk echter op dat deze bepaling niet geldt voor de

* De vorige stukken zijn verschenen onder de nrs. 227, 227a, 227b, 227c en 227d van vergaderjaar 1988-1989.

jaarrekening die moet worden openbaar gemaakt. De openbaarmaking geschiedt door nederlegging bij het handelsregister van een exemplaar van de jaarrekening in Nederlands of anders Frans, Duits of Engels. Hetzelfde geldt voor het jaarverslag. Dit betekent dat bij een jaarrekening, waarvan de posten in een andere taal dan Nederlands, Frans, Duits of Engels zijn gesteld een vertaling zal moeten worden gevoegd. Dit geldt ook voor het jaarverslag.

4. De leden van de C.D.A.-fractie wijzen erop dat in het artikel van Van der Zanden tevens wordt ingegaan op de betekenis van de woorden «zouden moeten betrekken» in het voorgestelde artikel 396 lid 2. Het gaat hier om de berekening van de grootte-criteria die vermeld staan in artikel 396 lid 1. Deze worden, als het gaat om de toepassing van de vereenvoudigingen voor kleine en middelgrote rechtspersonen in de enkelvoudige jaarrekening niettemin op geconsolideerde basis berekend. Rekening moet dus worden gehouden met de grootte van de vennootschap, indien geconsolideerd zou moeten worden. Wanneer wel en wanneer niet geconsolideerd moet worden, staat in afdeling 13 van titel 9. Artikel 408 is in artikel 396 lid 2 daarbij uitdrukkelijk als uitzondering genoemd. In de gevallen van artikel 406 lid 3 (consolidatie zou wegens verschil van werkzaamheid strijdig zijn met het wettelijk vereiste inzicht), en 407 lid 1 bestaat er geen consolidatieplicht en behoeft met de desbetreffende groepsmaatschappijen geen rekening te worden gehouden bij de bepaling van de grootte van de rechtspersoon. In het geval van artikel 407 lid 2 dat ook door Van der Zanden wordt genoemd, speelt het probleem niet, daar een van de voorwaarden voor toepassing van dit lid is dat de grenzen van artikel 396 niet zijn overschreden. Als artikel 407 lid 3 mag worden toegepast, behoeft de buiten de consolidatie te houden rechtspersoon niet te worden meegeteld. Van belang is wel dat in het algemeen de niet-geconsolideerde groepsmaatschappijen als deelnemingen tegen netto-vermogenswaarde in de balans moeten worden verantwoord. Op deze wijze tellen deze groepsmaatschappijen in belangrijke mate voor de bepaling van de omvang van de rechtspersoon mee. Artikel 403 kan met de voorgaande gevallen niet op een lijn worden gesteld. In het geval van 403 wordt er geen geconsolideerde jaarrekening overeenkomstig de voorschriften van titel 9 ingericht, omdat de individuele jaarrekening van de rechtspersoon niet behoeft te worden ingericht overeenkomstig de voorschriften van titel 9 en dus de in de toelichting op de individuele jaarrekening opgenomen geconsolideerde jaarrekening ook niet. De grootte-criteria spelen dan geen rol.

5. De leden van de C.D.A.-fractie was het antwoord op de gestelde vragen over de aanvulling bij amendement van artikel 362 lid 1 nog niet geheel duidelijk. Tevens vroegen zij om commentaar op hetgeen over deze aanvulling is opgemerkt door Van der Zanden in zijn meergenoemd artikel. Uit mijn antwoord op de in het voorlopig verslag gestelde vragen over dit amendement hebben deze leden de juiste conclusies getrokken. De voorgestelde aanvulling heeft naar mijn mening vooralsnog weinig praktische betekenis, daar het in de aanvulling bedoelde inzicht niet anders kan worden opgevat als het in Nederland vereiste inzicht. Het in andere lidstaten van de EG verkregen inzicht op grond van de daar geldende normen kan, ondanks de harmonisatie van het jaarrekeningenrecht, op belangrijke punten (in betekenende mate) verschillen van het in Nederland vereiste inzicht. Aan een belangrijke voorwaarde, wil de voorgestelde aanvulling van toepassing kunnen zijn, wordt met andere woorden vooralsnog in het algemeen niet voldaan. Van der Zanden signaleert een aantal onduidelijkheden ter zake van de voorgestelde aanvulling van artikel 362 lid 1 (de punten a tot en met e op blz. 143, TVVS 89/6). Onder a merkt hij op dat het niet zo gemakkelijk is te bepalen wanneer de toegepaste buitenlandse normen voldoen aan het in Nederland vereiste inzicht. Dat klopt. Het is minder moeilijk vast te

stellen dat bepaalde buitenlandse normen zo afwijkend zijn dat zeker niet voldaan wordt aan het gestelde vereiste. Een voorbeeld daarvan heb ik al gegeven in de memorie van antwoord. Wat de reciprociteit betreft, het is mij niet bekend of in de wetgeving van een van de andere lidstaten van de EG een dergelijke bepaling voorkomt als thans vervat in de laatste twee volzinnen van artikel 362 lid 1. Als bij voorbeeld België een dergelijke bepaling niet kent, dan zal een Belgische dochter die behoort tot een Nederlandse groep haar jaarrekening niet naar de normen van de Nederlandse moeder mogen opstellen, maar zal zij onverkort het Belgische recht dienen toe te passen. In het omgekeerde geval zou de Nederlandse dochter die behoort tot een Belgische groep Belgisch recht mogen toepassen op basis van de aanvulling van artikel 362 lid 1, mits dit niet leidt tot strijdigheid met het in Nederland vereiste inzicht. Een dochter van een buitenlandse groep die in Nederland is gevestigd en het buitenlandse (EG) jaarrekeningenrecht toepast, behoeft niet volledig dezelfde informatie te verstrekken als een Nederlandse vennootschap die Nederlands recht moet toepassen. Dat kan onder omstandigheden meer of minder zijn. Het hangt van de aard van de al dan niet te verstrekken informatie af of hiermee grote rechtsongelijkheden in het leven worden geroepen. Onduidelijkheid over ingekochte eigen aandelen, die in sommige landen mogen worden geactiveerd, maar in Nederland niet, is er zeker. Vooralsnog zou ik menen dat het in Nederland bestaande activeringsverbod ook voor de Nederlandse vennootschap geldt die buitenlands recht toepast. Ten slotte de omvang van de rechtspersoon. Nu de aanvulling van artikel 362 lid 1 erop is gericht de opstelling (inrichting) van de jaarrekening van een Nederlandse rechtspersoon die deel uitmaakt van een buitenlandse groep te vergemakkelijken, zou ik ertoe neigen bepalingen als die betreffende de berekening van de omvang van de rechtspersoon buiten de reikwijdte van de voorgestelde aanvulling te houden. Dit zou betekenen dat op dit punt Nederlands rechts van toepassing zou zijn.

6. Ten slotte vroegen de leden van de C.D.A.-fractie aandacht voor een probleem in verband met de overgangsbepaling terzake van het boekjaar (artikel IX). Het voorgestelde artikel 14a leidt ertoe dat bepalingen in statuten, waarbij de bevoegdheid tot bepaling van de loop van het boekjaar aan bij voorbeeld de algemene vergadering is opgedragen, ongeldig worden. Zo dus ook de bepaling die de leden van de C.D.A.-fractie kennelijk op het oog hebben. Wijziging van het boekjaar zal in de toekomst alleen mogelijk zijn door statutenwijziging. In de statuten zelf moet een van het kalenderjaar afwijkend boekjaar zijn aangegeven. Als het krachtens de statuten bepaalde boekjaar gelijk loopt met het kalenderjaar, zijn er wat betreft de overgangsbepaling geen problemen. Verlenging of verkorting tot 31 december, 24 uur van het volgende jaar of het jaar daarop is immers niet nodig. De vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie is hiermee impliciet ook beantwoord. In het voorbeeld behoudt de rechtspersoon het kalenderjaar als boekjaar op grond van artikel 14a van de nieuwe wet.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes